

EENE KERSTFEESTVIERING IN 1899

verhaald door

Elisabeth.

VERROM - TYP. G. D. CALLENBACH NIJKERK.

NIJKERK - G. F. CALLENBACH.

Eene Kerstfeestviering in 1899.

VERHAALD

DOOR

ELISABETH.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

I.

„.... 't Was ná 't gevecht.

Een nevel hing over de bergen; de lucht was somber en zwaar. In de rotsen zag men duidelijk sporen van de verwoestingen, door bommen aangericht; het gras was platgetrapt.... Overal lagen doode paarden en — doode menschen. Eene ambulancewagen reed langzaam heen en weer om de gewonden op te nemen. De verplegers en verpleegsters waren droevig gestemd; zwijgend, tilden ze de eene droevige vracht na de andere op en gingen verder.

Dáár, in een hoekje van het slagveld, omringd door tal van Engelsche dooden, lag een oude Boer: eene forsche gestalte met sneeuw wit haar en langen baard.

Even bewoog hij zich. Men kwam nader om hem voorzichtig op te nemen.... „Neen,” steunde hij: „laat mij hier liggen, 't is toch gauw met me ge-

daan Help mijn jongen, mijn kleinen jongen hij is dertien jaar en vocht den heelen dag naast mij ge zult hem wel spoedig vinden Hij werd zeker zwaar gewond, dat hij nog niet bij zijn vader kwam." Vermoeid viel de grijsaard achterover; hij sloot de oogen.

Ze legden zijn hoofd wat gemakkelijker en gaven hem een beetje wijn te drinken. Onderwijl gingen een paar verder om het kind te zoeken Ja, ze vonden den jeugdigen krijgsman spoedig! Krampachtig hield hij 't geweer vast; de bandelier hing nog over zijn buis. — Maar de Mauserpatronen waren alle verschoten en zijne hand was koud en stijf. Arme, kleine vent!

Voorzichtig droeg men hem naar zijn vader. Deze richtte zich terstond op en nam hem in zijne armen. Hij drukte dat koude lichaam vast tegen zich aan en groote tranen druppelden op het bleeke kindergezicht „Mijn jongen!" snikte hij, „wat hebben ze je gedaan? Wát zal moeder zeggen, als we géén van beiden terugkomen"

De Engelsche ambulancegeleiders zagen het aan; zij konden geen woord uitbrengen. De tijd was kostbaar; doch ze wilden niet heengaan, voordat alles voorbij was.

't Duurde niet lang. Met een zwaren zucht viel de oude man achterover. — Maar ook in den dood liet hij het verstijfde handje van zijn zoon niet los Ze werden in één graf gelegd.

O, God geve, dat de oorlog spoedig eindigen moge!
Zulke dingen breken het hart....”

.....
.....
Vader Rommertz legde de courant neer, waaruit hij dit aandoenlijk tafereel uit den Zuid-Afrikaanschen Vrijheidskrijg had voorgelezen.

Een poosje bleef 't heel stil in de kamer; — tot Piet, de oudste jongen, half luid zei:

„Moeder, dénk toch 's — hij was net zoo oud als ik!”

Dat maakte indruk op Mientje, zijn negenjarig zusje. Ze keek haar broer aan en nam hem van top tot teen op: 'n paar dikke waterlanders rolden nog langs hare blozende, bolle wangetjes.... Ze had diep meelij met de Boeren en ze vond het heel naar, dat hunne kinderen al zóó vroeg in den oorlog moesten.... Maar ze was er wel een beetje trotsch op, dat Piet krek zoo oud was als dat jongetje, waar ze in de krant over schreven!

Ze had graag een beetje langer willen opblijven en meer hooren voorlezen uit Transvaal. Vader zei echter, dat 't genoeg was voor vanavond en moeder dacht er juist zoo over....

Een half uur later lag Mientje in haar bedje en sliep ze als een roos.

Maar dat haar hoofdje met deze dingen vervuld bleef, merkte juffrouw Rommertz een paar avonden daarna. Zij zat te naaien, en Mientje leerde haar

Zondagsschooltekst. — Vader was naar de fabriek en Piet naar de avondles.

.... „„Vrede op aarde, in de menschen een....” Eigenlijk kúnnen we van 't jaar geen Kerstfeest vieren, moeder!”

„Waarom niet, kind?”

„k Moet leeren: „„Vrede op aarde....” u weet wel, den Engelenzang. Er is *nu* heelemáál geen vrede in de wereld — en 't is zoo lang al geleden, sinds de Heer Jezus geboren werd.... Hoe komt dat toch?”

Even wachtte moeder met antwoorden. Toen trok ze kleine Mien op haar schoot en legde uit: „Dat komt, omdat de zónde nog op aarde woont en de menschen zich liever daardoor ongelukkig laten maken, dan gelukkig door den Heer Jezus!

Toch bestaat de vrede, waarvan de engelen zongen; die woont aanvankelijk reeds in 'thart van allen die den Heiland liefhebben, omdat zij weten, dat God hen om Zijnentwil hunne zonden vergeven wil.... En even zeker als Hij eenmaal gekomen is om aan 'tkruis onze schuld te verzoenen, even zeker zal Hij wederkomen om de aarde zóó met Zijnen vrede te vervullen, dat de zonde hier niet meer wonen kán. Dan zal Hij alles nieuw maken; geen dood zal er meer zijn, geen rouw, noch gekrijt, — en God zal alle tranen van de oogen afwisschen....

Juist, omdat 't er zoo treurig uitziet bij het volk dat wij liefhebben, is het een troost Kerstfeest te mogen vieren, dat ons spreekt van zulke heerlijke

dingen, — en te denken, hoe de Boeren óók dien vrede kennen, die geen geweergekletter of kanongebulder verstoren kan....”

Alles begrijpen, wat moeder gezegd had, dat kon Mieneke nog niet. Dat doe je ook pas, als je ouder wordt! Dan dānk je niet alleen hiervoor: dat de Heer Jezus in Bethlehem geboren is, — maar je bidt ook, hoe langer hoe vuriger, dat Hij wederkomen zal — zooals Hij beloofd heeft, toen Hij ten hemel is gevaren.

Zéker is het, dat Mientje even verlangend als andere jaren naar het Kerstfeest uitkeek.... Hoe zou 't ditmaal op de Zondagsschool gevierd worden?

Zouden ze weer die mooie platen op 't scherm zien, waarbij dan een Kerstverhaal werd voorgelezen en ze met elkander toepasselijke liederen zongen? — Of? een Kerstboom?! Wie weet!

„Wat denkt jij, Net?” vroeg ze, toen zij — de week vóór 't heugelijk feest — met haar vriendinnetje uit de Zondagsschool kwam.

„'t Zal wel weer prettig en gezellig zijn ” vertrouwde Net; „de juffrouw lachte zoo, toen ze zei: „Tot Dinsdagavond!” — Heb je je toegangskaart wel?”

„Ja, kijk:

Uitnoodiging

voor Mientje Rommertz en hare ouders tot bijwoning der Kerstfeestviering van de Zondagsschool.... straat no..... op Dinsdagavond e.k. zeven uur.

.... Piet mag ook meêkomen; ik heb het gevraagd!"

„Dan neem *ik* mijn kleine broertje meê," vond Net.

„Die is nog te klein — en jouw moeder gaat immers meê? Mijn moeder moet thuisblijven bij Willempje"

„Hij 's niks te klein, hoor! en ik neem Stil, Mien daar komt op wie lijkt die ouwe meneer, zeg? ... met dien langen grijzen baard Kijk nou Op"

„Oom Paul!" fluisterde Mien verlegen, „precies, hoor! — Wat ga je doén, Net?"

Wat Net ging doen? Wel, ze liep regelrecht naar dien ouden heer toe, bleef vlak voor hem staan, en zei beleefd: „Ik wou u even zeggen, meneer, u lijkt sprékend op den president van de Transvaalsche Republiek Dag, meneer!"

Lachend keek de grijsaard 't kleine ding na Mien stond met een kleur als vuur op haar te wachten; die Net durfde toch alles!

Ze vertelde 't aan moeder. Deze had er schik in en meende, dat die meneer 't stellig wel aardig zou vinden om op „Oom Paul" te gelijken!

II.

't Werd dan toch eindelijk Dinsdagavond zeven uur! De deuren van 't nette wijkgebouw, waar Mien, Net en nog een 50-tal kinderen „Zondagsschool hadden” stonden open. — Al een tijd vooruit hadden zich groepjes jongens en meisjes voor de deur geschaard; nu gingen ze met de vaders en moeders naar binnen.

't Was maar goed, dat 't lokaal niet al te klein was, want....

„O, een Kerstboom!! en wat 'n mooie!” — Midden in de zaal stond ie. Hij „brandde” nog niet, maar je kon 'm al vast bekijken. Net hād haar broertje Jaapie binnengesmokkeld en 'm naast haar neergezet: tusschen haar en Mien.... zoo.

„Der groeien sinesappelen an!” juichte Jaapie, „kijk, — en noten en groote knikkers van glas en....”

„Sst.... sst....” deed Net. „Je mag nooit praten hier, Jaap.... Daar is de juffrouw.... zeg nou 's „dag, juffrouw!””

Jaapie zweeg. — „Kom, doé 't nou!” herhaalde Net, verlegen, dat 't kind zoo onaardig was: „Hij mag er immers wel bij zijn, hé, juffrouw? Hij heeft nog nooit zoo iets gezien en later komt ie tòch op de Zondags-school.... Toé nou, Jaapie!”

— Maar broertje bleef onbewegelijk zitten, hoewel de juffrouw hem zoo aanmoedigend toelachte, als ze slechts kon; toen ging ze verder.

„Waarom zei je nou niks, Jaapie?“ bestrafte 't zusje. Jaapje's lipjes trilden:.... „Je zei.... ik mag niet praten!“ snikte hij, „dan mag ik ook niet „dag juf-frouw“ zeggen....”

„Dat mocht wél,” verklaarde Net. „Maar huil nou niet meer, anders denken ze, dat je 't hier akelig vindt.... O! — de lichten worden uitgedraaid!”

Griezelig donker wordt het nu?

Neen, daar komt een meneer met 'n langen stok, waar 'n brandend wasje aan vastzit.... Hé.... è.... è.... wat 'n pracht!

Hoor!!

Orgeltonen. Van boven komen ze, van de galerij; een viool is er ook bij. Ze gaan zingen!!

Ja, dát lied kennen zij ook bijna allemaal:

Stille nacht,
Heilige nacht!
Davids Zoon, lang verwacht,
Die millioenen eens zaligen zal
Is geboren in Bethlehems stal:
Hij, der Engelen Heer,
Hij, der Engelen Heer!

Alle drie de versjes zongen ze....

Wie? — „'n Paar dames,” fluisteren twee jongens, die 't gezicht op de galerij hebben.

„Hou je stil, zeg! — de dominee gaat bidden....”

Na 't „Amen” moeten de kinderen — met begeleiding van viool en orgel — een der liederen zingen, die ze geleerd hebben.

Krachtig en helder klinkt het uit die kindermonden :

Laat ons van den Heiland zingen,
Op het feest van Zijn geboort',
Want wij weten en gelooven,
Dat Hij ook, ons kind'ren, hoort!

„Mooi zoo!” zegt dominee, „dat hebben jelui flink gezongen — en 't is een mooi lied ook! Wie kent het van buiten?”

Te oordeelen naar het aantal „opgestoken” vingers konden ze 't haast allemaal opzeggen. Ongelukkig viel dominees blik juist op Jaapie — die zijn vingertje *niet* opgestoken had:

„— En jij, kleine man?”

„Hij hoort 'r niet bij” legde Net haastig uit; „hij mocht eigenlijk niet eens meekomen, ziet u!”

Een van de grootere jongens zegt 't versje prompt op.

Nu begint de leeraar te spreken, kort en begrijpelijk. Hij zegt tegen de ouders, dat ze welkom zijn bij deze feestviering; dat de onderwijzeressen blij waren, nu zoovele vaders en moeders kwamen zien, waar men hunne kinderen van den Heer Jezus vertelde — en wie dat deden

Neen, 't was geen lange toespraak, — maar eigenlijk meer gericht tot de groote menschen dan tot de kinderen: de groote menschen rekenden toch ook mee!

Daarna volgde weer een lied, een Kerstlied, gezongen op eene oude, welbekende melodie. Onder 't wegsterven

der laatste tonen werden de gaslichten weër aangestoken — en kwamen er groote bladen met limonade en schalen vol koekjes uit de kamer, achter de zaal, te voorschijn!.... Terwijl er gepresenteerd werd, mochten de kinderen rond den Kerstboom loopen en dien van alle kanten bekijken.

Wat smaakte die tractatie best!

Jaapie waagde het om tegen Net te zeggen, dat hij wou, dat moeder óók zulk water in de pomp had! Net was verontwaardigd, dat hij dacht dat 't *water* was.

Ze gingen weer zitten. De lichten werden opnieuw uitgedraaid, — zoodat de kaarsen aan den boom des te helderder straalden.

Midden tusschen de kinderen — ze konden hem dus allemaal goed zien en hooren — stond de predikant. Hij zou ze eerst ondervragen — en dan vertellen.

De meeste jongens en meisjes mochten iets opzeggen: de één een lied, de tweede een profetie, enz. Mientje Rommertz koos den Engelenzang:

„Eere zij God in de hoogste hemelen! Vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!”

Nu begon Ds. te vragen: Wat engelen waren? — welke boodschap ze brachten in den Kerstnacht? — en of er in den Bijbel nog méér verhalen van hen stonden?.... Ja, héél in 't begin lazen we al van engelen. Die hadden 'n droevige taak te vervullen: ze moesten — op Gods bevel — den weg bewaken

naar den Boom des levens, die in den hof van Eden stond, en de eerste menschen uit het Paradijs verjagen. Want Adam en Eva waren ongehoorzaam geweest....

Hieraan knoopte de leeraar de beteekenis vast van de komst van den Heer Jezus op de aarde: hoe Hij nederdaalde uit den Hemel, om ons in den Hemel te brengen; — waar 't nog véél heerlijker is dan in 't paradijs en waar de duivel nooit, *nooit* komen kan. Geen engelen met vlammende zwaarden bewaken daar den toegang tot den Heer Jezus — den waren Boom des levens. Neen, de engelen, die ons hierboven opwachten, verblijden en verheugen zich over iederen zondaar, die zich laat redden door den Zaligmaker....

Wat 'n voorrecht hadden ze toch — om zóó jong reeds deze dingen te weten. Niet alle menschen kenden die heerlijke waarheid — en 't was niet altijd eigen schuld, als sommigen den Heiland niet liefhadden of 't pas deden op later leeftijd!.... Hoe kón je nu iemand liefhebben, die je niet wist dat bestond!

Zulke menschen waren er; niet alleen in de Heidenwereld, maar ook in ons Vaderland. Van zóó iemand ging dominee nu vertellen: ze moesten maar goed luisteren:

„Ik ga jelui verhalen van 'n ruwen man, waar iedereen bang voor was.... van 'n strooper! 'k Was zélf bang voor 'm, hoor!

't Is waar gebeurd. Je hebt gewoonlijk van die verhaaltjes, die spelen in 't buitenland, in Amerika — of wie weet waar! Maar *dit* is nu 'n geschiedenis uit ons eigen land.

Ik woonde in mijne eerste gemeente.

Daar had je 'n boel bosschen, duinen, hei — en ook veel wild: hazen, konijnen Jelui kent die langooren wel, hé?"

„Ja, meheer!" riep Jaapie opgetogen: „we hebben zelf een zwart kenijn en vader mest 'm vet! . . ."

Natuurlijk werd er even gelachen — allemaal lachten ze — om dien kleinen kleuter.

Toen ging dominee voort:

„'t Spreekt van zelf, dat er ook wildstrovers waren. Dat zijn menschen, die geen *recht* hebben om te jagen; ze vangen 't wild met strikken en verkoopen het in de steden.

Jelui begrijpt — als ze gesnapt worden, dan is 't zóó de gevangenis in! Ze gaan er bij nacht en ontij op uit om te stroopen 't Zijn meest heel ruwe menschen, ja, vaak de schrik van de gansche buurt.

Nu, in mijn eerste gemeente was er ook zoo een: hij woonde op de hei. We waren al een paar maanden in de pastorie en ik had hem nog nooit gezien; van 'm gehoord des te meer! Zwart was die strooper zwart als roet!

Daar loop ik op 'n achtermiddag langs de duinen, heel alleen; ik had huisbezoek gedaan. 't Was zomer,

dus nog licht. Op eens denk ik: — Wat ligt er toch tegen dien duin aan?...

't Was een uur van mijn huis, moet jelui weten! Ik er naar toe: wat was dat toch? Heel voorzichtig dichterbij.... Daar bewoog zich iets! — Wat is dat!! Ik kijk nog eens: daar lag een vrouw.... Ach, zoo bleek en mager was ze en zoo armoedig gekleed.

Ik zeg: „Vrouwtje, wie ben je; wat mankeert er aan?”

Ze keek me aan en klaagde: „'k Ben zoo ziek, meneer.... 'k Wou naar den dokter in Z. gaan, maar 'k zakte van vermoeyenis in mekaar....”

„Weet je niet wie ik ben?” vroeg ik: „ik ben de dominee. — Wat heb je daar bij je, laat mij eens zien?” En wat was dat bundeltje, dat naast haar lag? — een klein kindje, misschien een paar maanden oud!

„Waar woon je?” — „In die hut op de hei,” wees ze: „ik ben zoo moe; 'k weet niet, hoe ik mijn kindje naar huis moet dragen.” „Ik zal je wel thuisbrengen,” beloofde ik, „kom, leun maar op mijn arm en geef mij dat kindje maar.” Ze kwam langzaam overeind, — maar opeens riep ze: „O, meneer, u moet niet meêgaan; misschien is mijn man thuis.... Hij zou u 'n ongeluk doen, want hij zal denken, dat u 'm komt verklikken.... Iedereen is bang voor zwarten Piet!” „Kom, kom,” zei ik, „'t zal wel meêvallen, hoor!”

Met veel moeite bracht ik de vrouw thuis; voetje voor voetje ging 't, zóó zwak was ze.

— Och, die hut! De vloer was enkel modder — net 'n varkenshok —; geen stoel, geen tafel, niets. Een bed? Neen, wat vuil stroo, in een hoek gegooid. —

Dadelijk zei ze: „M'n man is niet thuis,” en haalde ruimer adem. — Daar scheen ze toch zoo'n angst voor te hebben, dat haar man mij kwaad zou doen.

„Ik ben nog een beetje 'n nieuweling op de hei,” zei ik: „k Wist niet, dat jelui *hier* woonden! — Nu ga ik naar huis: maar ik kom dadelijk weer.”

'k Dacht: vanavond moet 't er in die hut nog anders uitzien. Zóó kon 't niet blijven; die menschen hadden letterlijk aan alles gebrek.

Ik naar huis. Mijne vrouw zocht allerlei bij elkaar voor de vrouw en 't kindje; ook 'n bed en versterkend eten. M'n oude tuinman en ik laadden alles op 'n handkar — en voort gingen we. . . 't Was een heel vrachtje door dat mulle zand! Harm en ik duwden om beurten: we werden er warm van!

's Avonds zag de hut er anders uit — dat beloof ik je! — Den man troffen we niet.

Nu ging er bijna geen dag om of ik bezocht de arme, zieke vrouw. Soms — als 't regende, stond ik met mijn paraplu op voor haar bed, zóó lekte het zodendak.

Eenige weken verliepen. Eene flinke vrouw paste de kranke een paar uur per dag op en verzorgde het kindje; beiden werden aardig beter. Ik ging steeds

voort met mijne bezoeken en vertelde de zieke van God en den Heere Jezus; o! wat hoorde ze daar graag van! — Den man had ik nog steeds nooit gezien....

Maar op 'n goejen dag, dat ik weer bij de hut kom, staat me er 'n kerel voor de deur — als een boom; met een knuppel in de hand.

„Ha!” riep hij van verre, „ben jij nou de dominee?”

Hij zwaaide met zijn stok — en ik ging onwillekeurig 'n eindje achteruit. Maar 't was anders gemeend, hoor!

„Ze moesten je 's aanraken!” bromde hij:... dan krijgen ze met mij te doen.... Je bent veilig hier....”

Ik ging naar binnen en sprak en bad met de vrouw. Hij stond in 'n hoek — gebukt: rechtop kón niet -- en hoorde alles, zwiwend, aan....

Het kindje is eerst gestorven; toen de vrouw. Ik heb zelden iemand ontmoet, die met zulk een verlangen naar den Heer Jezus uitzag. Zóó lief kreeg ze den Heiland, dat ze een voorbeeld en toonbeeld van blijdschap en vrede werd. — En toch leed zij veel pijn en bezat ze totaal niets in de wereld!

„Dominee,” zei ze eens, „ik hoor je al op 'n afstand aankomen; ik luister naar je voetstappen *in het zand!*”

Een anderen keer was het: „Ik wou je graag 'n presentje geven!” — Wel,” vroeg ik, „krijg ik wat?”

„Ja, dominee: ik heb een mandje peren van mijn vader gekregen en....” — „Wacht,” zei ik, „dan zal mijne vrouw ze voor je koken en we eten ze met elkaar op, — jelui de helft en wij de helft.” Zoo is het gebeurd.

Weer gingen hier een paar weken overheen; en toen God haar klaargemaakt had voor den Hemel, — is ze heengegaan.

'n Dag of drie later heb ik haar meê begraven. De heibewoners waren aan 't stroobranden vóór de hut — om den duivel te verjagen!

Arme, bijgeloovige menschen!

„Komen jelui maar eens allemaal meê,” zei ik en ging de hut in. Ze deden 't en schaarden zich rond de lijk-kist; ik kende niemand van hen. Ik begon van Christus te spreken en hoe Mieke nu bij Hem was — en dat de Heiland ook ieder hunner gelukkig kon en en wou maken, als ze Hem als hun Verlosser wilden aannemen

Ja, kinderen, ze keken vreemd op bij die woorden! Die arme stakkerts hadden tot dusver maar voortgetobt, alsof er geen God en geen Heiland was Ik bad daarna met hen en vroeg of de Hemelsche Vader hun hart en verstand wilde verlichten door den Heiligen Geest, zoodat ze konden zien, wie de Heer Jezus ook voor hen zijn wilde Ze kwamen onder den indruk.

Goed. — De armoedige kist werd uitgedragen en op 'n oude kar gezet met een oud paard er voor; de dominee, de strooper en de hond er achter Een uur lang sukkelden we voort — den berg over — naar 't kerkhof. Daar hebben we Mieke ter ruste gelegd.

Nu komt er nog wat!

't Was in het afgaan van den zomer en vroeg

donker. 't Kon soms vreeselijk donker zijn rond de pastorie, geen hand voor oogen zag je.... en geen levende ziel woonde in de nabijheid.

't Stormde en regende op een Zaterdagavond zóó geweldig, dat ik telkens moest luisteren, hoe de wind tegen de ramen sloeg, en de ruiten rinkinkelden....

Ik zat boven, op mijn studeerkamer, en was bezig met mijn preek.

Om 'n uur of acht wordt er hard gescheld.... Even daarna klopt er iemand aan mijn deur.

„Binnen!” roep ik, en de meid komt de kamer in. Ademloos van schrik zegt ze:

„O, dominee, daar staat 'n roover bij de deur: pik-zwart is ie. Hij wil u spreken, maar ik durfde niet te vragen: hoe hij heette.”

Dat was natuurlijk mijn vriend!

„Laat hem bovenkomen!” zei ik.

„Maar, dominee!... niét doen.... niet doen....”

„Wél doen, antwoordde ik, ging naar de deur, en riep aan de trap: „Kom maar hier, vrind!”

.... Daar had j'm!... 'k Hoor hem nóg de trap oploopen.... klots! klots! stamp! stamp!....

„Dag, meneer dominee! Je bent niet bang — om zwarten Piet 's avonds bij je laten.... Weet je wel, dat je den slechtsten man uit de buurt bij je hebt?”

„Goede vrind,” antwoordde ik: „waarom zou ik bang voor je wezen? Je bent zoo kwaad niet, als je er uitziet — dát weet ik al lang!.... Ga nu eens zitten en laten we praten.”

Nauwelijks zat hij of hij maakte een pak los, dat hij bij zich droeg.

Weet jelui wat daaruit kwam? — een dikke haas!! „O, o,” zeg ik: „die heb je zeker weer....”

.... Dat dacht ik wel, dat je dat denken zoudt!” viel hij mij haastig in de rede. — „Maar nou heb je 't toch mis.... ik wist wel dat je zoo'n griezellig geweten hebt!.... Neen, *gestroopt* heb ik 'm niet — dan zou je 'm niet eten.... 'k Heb er net zoolang voor gespaard, tot ik 'm *koopen* kon.... Hoor 's, dominee, als ik je ooit van me leven van dienst kan zijn, dan zég je 't gerust maar: je kunt altijd op me rekenen. — Je bent goed geweest voor m'n vrouw en me kind — en dat vergeet ik nooit!” „Ja, 'k ben een slechte kerel,” ging hij voort, „maar er is nog één in de buurt, die is slechter dan ik: die *drinkt* er ook nog bij en laat vrouw en kinderen daardoor honger lijden.... Naar hém mot je ook toe gaan....” (Ik heb 't later gedaan en die man is, Godlof, ook heelemaal anders geworden).

O, als jelui 't gezicht van mijn vriend gezien hadden, terwijl hij dit alles zei!

Nu dan, 'k liet hem uit, een poosje later.

De voordeur ging open. Een windvlaag sloeg ons in 't gezicht.... Niettegenstaande de duisternis zag ik een soort van handwagen tegen 't huis aan staan; daar lag iets in, met een kleed toegedekt. Maar toch zag ik.... „Wat heb je daaronder?” vroeg ik en stak den vinger op. „Och,” antwoordde hij: „daár heb je

nou niks meê te maken, dát is hândel . . . De jouwe kun je gerust eten, hoor! — Goejen avond!”

Hij reed weg met zijn *gestroopt* wild.

Ik zag hem nog vaak na dien tijd; hij werd al meer en meer anders. „Piet de strooper” kon men hem op 't laatst ook niet langer noemen; de menschen stonden er versted van.

— En toch had ik dien man niets anders gebracht — dan het Evangelie!

't Was wonderlijk om te zien, hoe vriendelijk, trouw en teer die ruwe klant werd. Is dit nu geen bewijs, hoe het Evangelie iets kan teweeg brengen, wat geen ding ter wereld doen kan?

Later heb ik mijn vrind uit het oog verloren; ik ging naar andere gemeenten. — Maar de macht en de kracht van Gods Woord heb ik steeds gezien op velerlei wijze — ook in deze zelfde stad. . . .

'k Moet zeggen: jelui kunt goed stilzitten en aardig luisteren! — Willen we nu nog eens zingen? Kerstlied No. 2, op de wijs van Gezang 7:

Beminnen wij het plekje,
 Waar onze wieg eens stond,
 En klopt ook 't kinderharte
 Voor den geboortegrond, —
 O, wie zegt dan, hoe dierbaar
 Die plek wel wezen mag,
 Waar eens de lieve Heiland
 Voor 't eerst te sluim'ren lag!

„Kinderen,” zei dominee, toen 't weer stil werd,

en zijne stem klonk heel ernstig . . . „Jelui hebt daar gezongen :

En klopt ook 't kinderharte
Voor den geboortegrond.

. . . . Ik dacht onderwijl aan kinderen, die een treurig, o! zoo'n treurig Kerstfeest hebben van 't jaar . . . Hunne vaders en broeders strijden en lijden op 't slagveld om — met Gods hulp — de vrijheid van hun geboortegrond te behouden en te bewaren! Weet jelui van welke kinderen ik spreek? — Kennen jelui „Oom Paul?“”

„Ja! ja!“ riepen ze vol geestdrift: „„Oom Paul” die kennen we goed en „Slim Piet” en Cronjé”

„Goed zoo. Nu, kinderen! dan zullen jelui 't zeker best vinden, dat we op dezen avond — waarop wij zoo rustig en vredig mogen genieten van 't geboortefeest van onzen lieven Heiland — met elkaar bidden voor dien trouwen „Slim Paul”, voor dien edelen president Steijn en al die wakkere aanvoerders van de Boeren ja, voor dat gansche kloeke volk van Oranje-Vrijstaat en Transvaal: — de mannen in den strijd — de vrouwen en kinderen thuis Komt!”

Dat gebed kan ik niet weergeven, dat gaat zoo gemakkelijk niet. Maar ik geloof, dat de kinderen meêbaden die eenvoudige, hartelijke woorden, waarmede àl de verwonden (op welke wijze dan ook) door dezen droevigen oorlog — werden opgedragen aan Hem, Wiens Naam is:

**„Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der
eeuwigheid, Vredevorst.”**

.... „Amen!”.... De kinderen hieven 't hoofd op
en.... verrast keken ze elkaar aan! 't Kostte hen
moeite om rustig te blijven zitten, terwijl vol en
krachtig door de zaal klonk:

Kent gij dat volk vol heldenmoed
En toch zoo lang geknecht? —
Het heeft geofferd goed en bloed
Voor Vrijheid en voor Recht....

De fiere tonen van 't Transvaalsche volkslied werden
opgelost in eene zachte, weeke melodie:

„De God des vredes zij met u!”
Gij edel, wakker volk!
Zijn sterke arm verdrijf' ook nu
Die zware onheilswolk.

Hij wake over 't grijze Hoofd,
Dat, biddend, met u lijdt,
Maar heel zijn leven heeft geloofd
Aan uitkomst — op Gods tijd!

Sluit, Heer, „Oom Paul” de oogen niet
— O, schenk hem die gena —
Vóór hij de vlag blij waaien ziet
Van „vrij Suid-Afrika”!

„Zoo zij het, dat geve God! — En nu, ouders en
kinderen, wordt het tijd, dat we van elkander gaan.
.... Maar ons laatste woord op dezen feestavond zal
zijn tot eer van Hem, Dien ook Paul Kruger en zijn

volk liefhebben en volgen . . . van onzen Heer Jezus Christus: — Die op de aarde kwam om ons te verlossen en nu leeft in den Hemel om voor ons te bidden . . . We zingen allen, staande, Gez. 112 : 5 en 6 :

U die voor ons geboren zijt
 U zij ons hart, ons lied gewijd!
 Wij voegen, juichend, onze stem
 Bij 't Engelenheir van Bethlehem.

Geloofd, die komt in 's Heeren naam!
 Wij, Christ'nen, zeeg'nen u te zaam
 U, Vredevorst, der vaadren wensch,
 U, Zaligmaker, God en mensch!

't Uitdeelen der geschenkjes . . . boeken, platen en nog eene verrassing — ga ik maar, stilzwijgend, voorbij.

't Viel Net meê, dat Jaapie ook nog wat kreeg. „Dat had je niet gedacht, hé?” fluisterde ze het kind toe, toen het haar verrukt 'n mooie plaat toonde — en een zakje van zilvergaas, versierd met roode strikjes, en gevuld met suikergoed.

Dát was de verrassing!

't Had juffrouw Rommertz genoeg gespeten, dat zij niet meê had kunnen gaan. Gelukkig deden vader, Piet en Mientje haar een opgetogen verslag van alles.

Toen ze even heel alleen met moeder was, zei Mientje nog: „Ik zat vanavond telkens te denken aan de moeder van dat jongetje, waar vader laatst van las . . . Dominee heeft ook voor haar gebeden: zou hij 't geweten hebben? Of . . . zeker heeft God het hem gezegd!”